

Szczepan Czarnecki

Czesi wobec wojny w Ukrainie po trzech latach od rosyjskiej inwazji

Najnowszy sondaż opinii publicznej, przeprowadzony przez agencję DataCollect dla Czeskiej Telewizji (ČT24), przedstawia widoczne zmiany w postrzeganiu przez obywateli Republiki Czeskiej wojny w Ukrainie oraz podejmowanych przez władze państwa działań pomocowych. O ile pomoc humanitarna dla Ukrainy nadal znajduje szerokie poparcie czeskiego społeczeństwa, sięgające 77%, o tyle aprobatą dostaw broni i amunicji przedstawia już niższe wartości i długotrwale ulega stopniowemu spadkowi. Dodatkowo coraz większa część społeczeństwa opowiada się za dyplomatycznym zakończeniem wojny, nawet jeśli oznaczałoby to trwałe straty terytorialne dla Ukrainy. Wyniki badań pokazują, że choć obywatele Czech wykazują znaczne zainteresowanie wojną, to postawy społeczne wobec konfliktu ewoluują w kierunku ograniczenia zaangażowania ich państwa.

Wsparcie Ukrainy. Rozpoczęta 24 lutego 2022 r. pełnoskalowa agresja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę spotkała się z szybką reakcją państw trzecich, w tym Republiki Czeskiej, która od pierwszych dni wojny trwale oraz intensywnie angażowała się w pomoc Ukrainie. Udzielane wsparcie w postaci pomocy wojskowej, humanitarnej i medycznej od początku wojny niezmiennie pozycjonuje Czechy w grupie państw wykazujących wysoki poziom zaangażowania w działania pomocowe. Równocześnie, o ile czeski udział w pomocy humanitarnej cały czas cieszy się wysokim poparciem społecznym, o tyle dostarczanie Ukrainie uzbrojenia, amunicji oraz sprzętu wojskowego spotyka się z coraz większym sceptycyzmem społecznym. Podkreślenia wymaga również fakt, że proces ten przebiega w znacznie szybszym tempie niż w pozostałych państwach Unii Europejskiej.

Pomoc humanitarna. Badania agencji DataCollect przeprowadzone od 10 do 14 lutego 2025 r.¹ wskazują, że obywatele Czech w przeważającej większości (77%) deklaruje poparcie dla udzielanej Ukrainie pomocy humanitarnej. Oznacza to, że większość Czechów nie ma wątpliwości co do konieczności wspierania ofiar wojny. Dostarczanie żywności oraz leków, pomoc dla uchodźców czy odbudowa zniszczonej infrastruktury stanowią formy wsparcia, które nie budzą większych kontrowersji w czeskim społeczeństwie i są często postrzegane jako moralny obowiązek. Podkreślić przy tym należy, że w świadomości obywateli Czech pomoc humanitarna jest formą działań, która nie eskaluje konfliktu i nie wiąże się z ryzykiem jego przedłużenia, co sprawia, że nawet osoby sceptyczne wobec dalszego zaangażowania Czech w działania pomocowe mogą ją zaakceptować. Można przypuszczać, że dla wielu osób jest to rodzaj kompromisu, który jednocześnie nie budzi obaw przed dalszymi konsekwencjami. Należy ponadto wskazać, że większość respondentów (61%) wyraziła również swoje poparcie dla dalszych zaostreżeń w formie sankcji nakładanych na Rosję, przy czym jedynie 5% badanych zgodziło się ze stwierdzeniem dotyczącym ich skuteczności.

Dostawy broni i amunicji. Najbardziej znaczącą zmianą w porównaniu do badań z poprzednich lat jest spadek poparcia dla czeskich dostaw broni i amunicji dla Ukrainy oraz udzielania przez Czechy wsparcia finansowego. O ile wiosną 2022 r. prawie dwie trzecie Czechów popierało pomoc finansową i wojskową,² o tyle obecnie – jak wynika z badań DataCollect – pomoc udzielaną przez Czechy we wskazanym zakresie deklaruje już jedynie 39% badanych, natomiast silną i umiarkowaną dezaprobatę wobec dostaw broni i amunicji zadeklarowało łącznie 54% badanych. Dane te można interpretować na kilka sposobów. Po trzech latach wojny część społeczeństwa może odczuwać zmęczenie konfliktem i brak wiary w jego szybkie zakończenie na drodze militarnej. Sprawia to, że coraz

¹ DataCollect, https://fs2-ct24.ceskatelevize.cz/image/MzBlMDhkZDM0YTMyNzI5NjT64C9KV1xsnRKm_v4YeeLf9Xxqg-ST0LfYvF4JyoFEBzawIzeiyE_t3rkOSM4RQ0VBc5GKlUhSICdhktGOfEfw-BRNcTcJGkEhFOC-U7.JPG?width=1800 (27.02.2025).

² Eurobarometr, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3215> (27.02.2025).

częściej obywatele Czech zastanawiają się, czy dostawy broni rzeczywiście przyniosą oczekiwane efekty, czy może jedynie przyczyniają się do przedłużenia wojny. Istotnym czynnikiem w tym zakresie mogą być także obecne w czeskim społeczeństwie obawy ekonomiczne. W obliczu rosnących kosztów życia i problemów gospodarczych wielu obywateli zaczyna traktować wsparcie militarne jako zbyt dużą inwestycję, która nie powinna być priorytetem w sytuacji trudności finansowych państwa.

Podziały w czeskim społeczeństwie dotyczą także tego, jaki powinien być optymalny – według ich uznania – rezultat wojny. W tej kwestii 47,4% badanych wskazało na pełne zwycięstwo Ukrainy i powrót do granic sprzed 2014 r., podczas gdy 48,5% respondentów uznało, że konieczne jest wynegocjowanie pokoju nawet kosztem ustępstw terytorialnych. Ponadto niewielka, ale wciąż widoczna grupa – 4,2% respondentów – stwierdziła, że Rosja powinna całkowicie podporządkować sobie Ukrainę. Wśród kluczowych wniosków sondażu znajduje się także wskazanie na rosnącą liczbę Czechów opowiadających się za szybkim zakończeniem wojny, nawet kosztem utraty przez Ukrainę części swojego terytorium. Aż 61% badanych uważa, że przymusowy kompromis terytorialny byłby dla nich rozwiązaniem akceptowalnym. Taki wynik budzi wiele kontrowersji, ponieważ sugeruje potencjalną gotowość czeskiego społeczeństwa do zaakceptowania faktu naruszenia integralności terytorialnej Ukrainy.

Wnioski. Przeprowadzone przez agencję DataCollect badania pokazują, że w okresie trzech lat postawy Czechów wobec wojny w Ukrainie uległy widocznym zmianom. O ile w zdecydowanej większości Czesi nadal deklarują solidarność z zaatakowanym przez Rosję państwem, o tyle coraz częściej wyrażają sceptycyzm w kwestii dalszego zaangażowania we wsparcie militarne. Najszerzej akceptowanym sposobem wsparcia Ukrainy pozostaje pomoc humanitarna. Jednocześnie coraz większa liczba Czechów skłania się ku negocjacom i zakończeniu wojny, nawet jeśli oznaczałoby to trwałe straty terytorialne dla Ukrainy. Można zatem zauważyć, że postawy społeczne wobec wojny istotnie ewoluowały – od entuzjastycznego wsparcia dla Ukrainy w pierwszych dwóch latach konfliktu do dość widocznego obecnie wycofanego podejścia, które stawia na pierwszym miejscu stabilizację gospodarczą i ograniczenie kosztów wojny. Wyniki te mają istotne znaczenie w kontekście zaplanowanych na jesień 2025 r. wyborów parlamentarnych w Republice Czeskiej, które w znacznym stopniu mogą wpłynąć na dynamikę udzielanych przez Czechy działań pomocowych, znajdujących się dotychczas wśród priorytetów koalicyjnego rządu premiera Petra Fiali (ODS). Partie tworzące obecny rząd niezmiennie deklarują kontynuację wsparcia Ukrainy w zakresie dostaw broni i pomocy finansowej, z kolei lider wszystkich przedwyborczych sondaży – ugrupowanie ANO – wskazuje na potrzebę ograniczenia czeskich działań w zakresie pomocy zbrojeniowej.